

Vito Flaker

PROSTOVOLJNO DELO: DELO ZA DRUGE IN ZASE

Izr. prof. dr. Vito Flaker je predavatelj na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani in dekan šole.

Prostovoljno delo je iznajdba 20. stoletja in se bistveno razlikuje od dobrodelništva prejšnjih obdobj, saj ne gre več za dejavnost vladajočih elit, temveč za angažirano sodelovanje zlasti mladih pri reševanju nekaterih družbenih problemov. V Sloveniji se je razvilo predvsem kot odgovor na protislovja profesionaliziranega in zbirokratiziranega delovanja institucij na področju družbenih dejavnosti. Dejavnosti, ki jih poimenujemo prostovoljno delo, so različne in imajo več dimenzij. Lahko imajo formalen ali neformalen okvir, lahko so namenjene konkretnim osebam ali abstraktnim prejemnikom pomoči, lahko so organizirane kot ponavljajoče se dejavnosti ali enkratne akcije, lahko jih opravljamo zase ali za druge. Čar prostovoljnega dela je ravno v tem, da je tisto, kar opravljamo za druge, lahko tudi delo zase. Mezdno delo dominira prostovoljnemu delu, čeprav je slednje neplačano, nepoklicno in namenjeno koristi drugih. Vendar ima prostovoljno delo kljub instrumentalnim in utilitarnim razsežnostim tudi estetsko in etično razsežnost, če posreduje v razmerjih moči med strokovnjaki in njihovimi uporabniki.

Ključne besede: delo v senci, neformalni sektor, plačilo, moč.

Jože Ramovš

PROSTOVOLJSTVO PRI DELU Z LJUDMI IN ZA LJUDI

Izr. prof. dr. Jože Ramovš, antropolog in socialni delavec, je predstojnik Inštituta Antona Trstenjaka in predavatelj na Visoki šoli za socialno delo v Ljubljani.

Članek, ki želi celostno prikazati sodobno socialno prostovoljstvo, izhaja iz avtorjevih spoznanj o socialnoimunskem sistemu samopomoči in solidarnosti; ugotavlja, da je prostovoljstvo specifična sodobna oblika solidarnosti, v veliki meri pa tudi samopomoči. Najprej kritično analizira primernost pojma prostovoljno socialno delo in predlaga njegovo izboljšavo v besedi prostovoljsko socialno delo. Sledi vsebinski prikaz in definiranje sodobnega postmodernega prostovoljstva. Dokaj obširno razčleni nekatere dileme poklicne pomoči ljudem v stiski v luči komplementarnosti prostovoljskega socialnega dela, nato pa patologijo pri delu z ljudmi in za ljudi in poklicno higiensko zaščito pred njo. Sledi prikaz razlogov za sodobno prostovoljstvo. Specifično prostovoljsko organizacijsko paradigmo, ki se razlikuje od profesionalne, prikaže v vseh fazah prostovoljstva: pri pridobivanju prostovoljcev, pri njihovem usposabljanju, izvajanju prostovoljskega dela in akcij ter pri skrbi za ohranjanje prostovoljske kondicije. V zadnjem delu članka je aplikativno prikazanih nekaj spoznanj iz bogate prakse s prostovoljstvom na področju socialne gerontagogike.

Ključne besede: prostovoljstvo, solidarnost, samopomoč, socialni imunski sistem, poklicna higiena.

Charles A. Elmet

NEFORMALNI OSKRBOVALCI STAREJŠIH ODRASLIH
OBREMENTEV OSKRBOVALCEV IN PREDNOSTI SKUPIN ZA SAMOPOMOČ

Dr. Charles A. Elmet je docent za socialno delo na Univerzi v Washingtonu Tacoma in izredni docent za socialno delo na Šoli za socialno delo Univerze v Washingtonu (Seattle).

Skrb za oslabele starostnike v veliki večini izvajajo neformalni oskrbovalci, npr. partnerji, hčerke in snahe. Zahteve oskrbovanja lahko pripeljejo k različnim obremenitvam, vključno s telesnimi, psihološkimi oz. čustvenimi, socialnimi in finančnimi. Pokazalo se je, da podporne skupine za

neformalne oskrbovalce učinkovito pomagajo oskrbovalcem, da se bolje počutijo, izboljšajo odnose z oskrbovanci, zmanjšajo depresijo in tesnobo in konec koncev zmanjšujejo število hospitalizacij. Podporne skupine lahko vodijo profesionalci ali sami prostovoljci in se lahko osredotočijo na specifične bolezenske procese (npr. Alzheimerjevo bolezen), ali pa so odprte za oskrbovalce starejših ljudi nasploh.

Ključne besede: oskrbovalec, breme, podporne skupine, starejši.

Bojana Mesec

NOVA GENERACIJA PROSTOVOLJCEV, KI PRIHAJA

Mag. Bojana Mesec je asistentka stažistka na Visoki šoli za socialno delo v Ljubljani pri predmetu neprofitne organizacije.

Nova tehnologija in novi načini komuniciranja povezujejo ljudi in organizacije. Z njimi si pridobivamo nova in nova znanja, privzemamo pa tudi nove tehnike in metode, ki so se izkazale za boljše, hitrejšie in učinkovitejše. Vendar spremembe terjajo težko delo. Uporaba nove tehnologije zahteva investicijo v opremo, ljudi z znanjem, usposabljanje oziroma izobraževanje in ne nazadnje voljo za napredek. Neprofitne organizacije, javne in zasebne, so zelo skromno in zastarelo opremljene za delo, ki ga opravljajo. Medij (informacijski), ki ga je prav tako prinesla globalizacija, je spremenil delovanje tako profitnih kakor neprofitnih organizacij, vendar so predvsem zaradi pomanjkanja sredstev neprofitne organizacije ta izziv pustile za seboj. Edini način za neprofitne organizacije je torej, da sprejmejo tehnološki izziv na stopnji, ki ga dosega profitna sfera. Z drugimi besedami, neprofitnost mora postati podjetniška v tolikšni meri, da bo lahko s svojo socialno in humano miselnostjo enakopravno komunicirala s profitno naravnano družbo in se odzivala na njene potrebe.

Ključne besede: virtualno prostovoljstvo, virtualna identiteta, skupnost, nove tehnologije.

Leonida Kobal

»ZLIMAM SE Z LJUDMI«

UGOTAVLJANJE TERAPEVTSKIH UČINKOV PRI PROSTOVOLJCIH Z VIDIKA TEORIJE NAVEZANOSTI

Mag. Leonida Kobal je mlada raziskovalka na Visoki šoli za socialno delo.

V članku avtorica prikaže nekaj ugotovitev raziskave o terapevtskih premikih pri prostovoljcih, ki so se udeležili poletnega socioterapevtskega tabora 2000 Društva za psihosocialno pomoč in prostovoljno delo Odmev. V procesu sodelovanja na socioterapevtskem taboru, ki zahteva intenzivno udeleženosť v odnosni mreži, se pri posameznikih bolj izrazijo implicitni, nezavedni vzorci vzpostavljanja odnosov večje medosebne bližine, ki jih lahko razlagamo in razlikujemo z vidika Bowlbyjeve teorije navezanosti. Avtorica predstavi vir teorije navezanosti, raziskovanje navezanosti v otroštvu, model stilov navezanosti v odraslosti in pomen teorije navezanosti za pomagajoče poklice. Na empirični ravni ugotavlja, da se pri večini prostovoljcev, glede na njihov prevladujoči stil navezanosti, kažejo pozitivni oz. terapevtski premiki na in po taboru.

Ključne besede: socioterapevtski tabor, prostovoljci, osebnostna rast, stili navezanosti, implicitne odnosne sheme, pozitivni terapevtski premiki.

Nino Rode, Melita Žontar

PROSTOVOLJCI PRI DELU Z ZASVOJENIMI

DOMODRMAZ / PRIMER CENTRA ZA ODVISNOSTI KRANJ / STARI MESTO

Mag. Nino Rode je asistent za metodologijo raziskovanja s statistiko, Visoka šola za socialno delo Univerze v Ljubljani. Melita Žontar, diplomirana socialna delavka, je zaposlena na Centru za socialno delo Kranj.

Članek opiše delo, položaj in pomen prostovoljcev na Centru za odvisnosti Kranj. Center k obravnavi zasvojenih pristopa interdisciplinarno, kar vpliva tudi na način dela prostovoljcev. Na

Centru že od samega nastanka v delo z zasvojenimi vključujejo tudi prostovoljce in imajo z njimi dobre izkušnje. Prostovoljce iščejo zlasti med študenti družboslovnih in humanističnih smeri. Avtorja opišeta postopke izbire prostovoljcev, njihovega usposabljanja in vključevanja v delo z zasvojenimi. V procesu obravnave zasvojenega sodelujejo zasvojeni, starši (družina), prijatelji in znanci, terapevt, bivši zasvojenici, prostovoljci, policija in sodstvo ter drugi akterji. Namen terapevtov in prostovoljcev v tem procesu je spremeniti obnašanje zasvojenega v smer, ki vodi od zasvojenosti z drogami. V raziskavi, ki smo jo opravili na Centru za odvisnosti Kranj, smo poskusili ugotoviti, kako prostovoljci in terapevti opredeljujejo vlogo posameznih akterjev v procesu odvajanja od drog. Raziskava je pokazala, da zaradi specifičnosti položaja prostovoljcev obstajajo razlike med prostovoljci in terapevti, ki pa se kažejo zlasti v pomenu, ki ga skupini pripisujeta posameznim akterjem.

Ključne besede: prostovoljci, družina, prijatelji, terapevt, bivši zasvojenici, sodišča, policija.

Nika Cigoj Kuzma

PROSTOVOLJNO DELO ŠTUDENTOV VISOKE ŠOLE ZA SOCIALNO DELO (VŠSD)

Nika Cigoj, univ. dipl. psih., je asistentka na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani in članica društva Boetika.

Naloga VŠSD je skrb za stalen razvoj stroke in spremljanje trendov v stroki socialnega dela in socialnega varstva v svetu ter prenos novih konceptov in metod dela v prakso. Izvaja jo med drugim s pomočjo prakse. Pri praksi sodelujejo mentorji Visoke šole za socialno delo in svetovalci na učnih bazah, ki so socialni delavci. Vsi sodelujoči so v medsebojnih interakcijah, se povezujejo, delujejo kot kompleksen sistem za skupno uresničevanje cilja – povezovanje teorije in prakse. Prispevek podaja oceno izvajanja prakse v šolskem letu 2000/2001, ki je nastala na osnovi obdelave vprašalnikov, ki so bili razdeljeni vsem udeležencem v praksi: študentom, mentorjem in svetovalcem.

Ključne besede: socialno delo, študentje, izobraževanje, metode socialnega dela, prostovoljno delo, praksa.